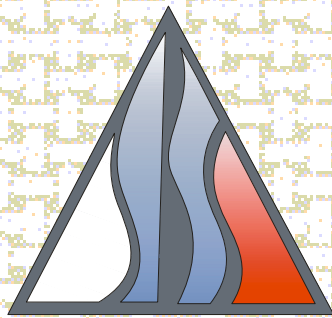

Studia Biblica Slovaca 2008

Katolícke biblické dielo

Studia Biblica Slovaca 2008

Blažej Štrba (zost.)

Katolícke biblické dielo

Svit 2009

Studia Biblica Slovaca je ročenka zameraná na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Vydáva Katolícke biblické dielo, Svit, s cirkevným schválením.

Imprimatur: Mons. František Tondra, spišský diecézny biskup, č. 1-06 zo dňa 3. 1. 2006

Nihil obstat: Anton Tyrol

Redaktor: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) - Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) - Pavol FARKAŠ (Nitra) - Peter FEDOR (Prešov) - Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ (Ružomberok) - Róbert JÁGER (Prešov) - Jozef JANČOVIČ (Bratislava) - Róbert LAPKO (Košice) - Milan SOVA (Bratislava) - Peter ŠOLTĚS (Oestrich-Winkel, D) - Jozef TIÑO (Bratislava) - František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) - Pavol VILHAN (Roma, I) - Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ (Olomouc, CZ) - Ján Peter ZÁŇ OFM (Bratislava)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Elena Slaná

Zalamovanie: redakcia

Na príprave publikácie sa podieľali aj Mária Mihulcová, Miroslava Tatranská, Anna Koniarová.

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Blažej Štrba, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, fax: (+421) 048/418 22 08, studiabiblica@xaver.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú tak v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman), ako aj vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu článok alebo poznámka musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verziou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané exempláre sa späť neposielajú. Redakcia si vyhradzuje právo na jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielajte na Katolícke biblické dielo alebo na adresu redakcie, s doplnkom *Objednávka*.

Bankové konto: 10006-260335050, IBAN: SK93 4900 0100 0602 6033 5050, BIC: ISTRSKBA.

Články ročenky sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Blažej Štrba (zost.)

Studia Biblica Slovaca 2008

© 2009 by Katolícke biblické dielo, Svit

Katolícke biblické dielo, Jilemnického 32/A, 059 21 Svit (Slovakia), www.kbd.christ-net.sk

Tlač: Publica, publica@centrum.sk

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-89120-20-8

EAN 9788089120208

Obsah

Obsah	3
Contents	4
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Predslov	5-7
Články	
<i>Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Historicko-kritická metóda a jej uplatnenie v teologickej reflexii na Slovensku	8-17
<i>Miroslav VARŠO</i>	
Vedia exegéti, čo videli proroci?	18-38
<i>Marc GIRARD</i>	
Medzi dvoma nedeľnými večerami (Jn 20,19-29)	39-50
<i>Jozef HERIBAN SDB</i>	
Svedectvo Euzébia Cézarejského v Historia Ecclesiastica V,2,2-5 o pojme Kristovej kenózy a jej eticko-paradigmatickej funkcii v Pavlovom Liste Filipanom	51-63
<i>Frédéric MANN S OFM</i>	
Pavol z Tarzu osvietený Kristom	64-81
Abstrakty a recenzie	83-102
Oznamy	103-114
Použité bibliografické skratky	115

Contents

Obsah	3
Contents	4
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Preface	5-7
Articles	
<i>Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Historical critical method and its application in the theological reflection in Slovakia	8-17
<i>Miroslav VARŠO</i>	
Do the exegets know, what the prophets saw?	18-38
<i>Marc GIRARD</i>	
Between two Sunday evenings (Jn 20:19-29)	39-50
<i>Jozef HERIBAN SDB</i>	
Testimony of Eusebius of Caesarea in <i>Historia Ecclesiastica</i> V,2,2-5 of the concept of Christ kenosis and its ethical-paradigmatic function in Paul's Letter to Philippians	51-63
<i>Frédéric MANN OFM</i>	
Paul of Tarsus, illuminated by Christ	64-81
Abstracts and reviews	83-102
Communications and references	103-114
Abbreviations	115

Historicko-kritická metóda a jej uplatnenie v teologickej reflexii na Slovensku

Exodus 19

Peter Dubovský SJ

Zhrnutie

V tomto článku sme analyzovali kapitolu Ex 19 z pohľadu historicko-kritickej metódy. Nakoľko používanie tejto metódy spôsobilo v dejinách katolíckej interpretácie Svätého písma viaceré nedorozumenia v tomto príspevku ponúkame viaceré možnosti, ako by táto metóda mohla byť použiteľná pre teológiu a pastoračiu.

Summary

In this article we have analyzed Ex 19 from the historical-critical point of view. Since the application of this methodology caused several misunderstandings in the Catholic interpretation of the Bible, we offer more possibilities how to use the results of the historical-critical methodology for the purposes of dogmatic and pastoral theology.

Peter Dubovský SJ
Pápežský biblický inštitút
I – 00187 Rím
pdubovsky@gmail.com

Vedia exegéti, čo videli proroci?

Videnie proroka Ezechiela vo výklade súčasných exegétov a v homíliách Gregora Veľkého

Miroslav Varšo

Zhrnutie

Patristická exegéza patrí v dejinách kresťanstva k najvplyvnejším spôsobom výkladu Svätého Písma. Okrem celého obdobia cirkevných otcov ovplyvnila aj stredovekú exegézu. Exegéza otcov tvorí vlastný hermeneutický systém, v ktorom sú zhromaždené stáročné skúsenosti s výkladom Písma. Môže byť tento prístup nápomocný aj v súčasnosti, po dvoch storočiach praktizovania historicko-kritickej exegézy? Článok porovnáva a analyzuje komentár viacerých moderných autorov k Ez 1,15-21 s vysvetleniami Gregora Veľkého v jeho Homíliách k Ezechielovi.

Summary

Patristic exegesis was the most influential approach to the Bible in the history of Christianity. It was practiced not only during the time of the Church Fathers, but it strongly influenced the whole medieval exegesis. The exegesis of Church Fathers is known for its own hermeneutical system. This contains the exegetical experience of many centuries. Could this hermeneutical system be helpful also in the present days, after two hundred centuries of practising the historical-critical method? The article compares and analyses the commentaries of several modern authors on Ez 1:15-21 with the explanations of Gregory the Great in his Homilies at Ezekiel.

Miroslav Varšo
Institut für Alttestamentliche Bibelwissenschaft
Schenkenstraße 8-10
A – 1010 Wien
miroslav.varso@univie.ac.at

Medzi dvoma nedeľnými večermi (Jn 20,19-29)

Pokus o metodologické zmierenie diachronie a synchronie*

Marc GIRARD

Zhrnutie

Účel tohto článku je jednoduchý: autor sa pokúša dokázať, že kombinácia synchronie a diachronie v exegéze nie je iba možná, ale priam užitočná za predpokladu, že z metodologického hľadiska začneme so synchroniou. Autor analyzuje biblický príklad z druhej polovice Jn 20, ktorý hovorí o zjavovaní zmŕtvychvstalého Pána jedenástim učeníkom. Základnou štruktúrou bol triptych (vv. 19-20 // 24-25 // 26-29); v neskoršom štádiu evanjelista sám alebo redaktor pridal tri verše k triptychu (vv. 21-23), aby tak pričlenil k udalosti Veľkej noci tri dôležité teologické témy (poslanie, odovzdanie Ducha a moci nad hriechom). Nakoniec článok predkladá širší pohľad a, opierajúc sa o prísnu štruktúrálnu analýzu, obhajuje dokonalú súdržnosť kapitoly 20 ako celku.

Summary

The purpose of this paper is simple: the author tries to demonstrate that a combination of synchrony and diachrony is not only possible but useful in exegesis, provided that, methodologically, we begin with synchrony. The biblical sample analysed here is the second half of John 20, telling about the appearances of the risen Lord to the Eleven disciples. The basic structure is a triptych (vv. 19-20 // 24-25 // 26-29); at a later stage, the evangelist himself or a redactor added three verses to the triptych (vv. 21-23) in order to graft onto the Easter event three important theological themes (mission, bestowal of the Spirit and power on sin). At the end, the article proposes a broader view and, leaning on a strict structural analysis, upholds the perfect coherence of chapter 20 as a whole.

Marc Girard
Quebecká univerzita
Chicoutimi, Québec
Kanada
Člen Pápežskej biblickej komisie

**Svedectvo Euzébia Cézarejského
v *Historia Ecclesiastica* V,2,2-5 o pojme Kristovej kenózy
a jej eticko-paradigmatickej funkcii
v Pavlovom Liste Filipanom**

Jozef Heriban SDB

Zhrnutie

Porovnávaním textu kristologického hymnu Flp 2,6-11 s časťou listu cirkvám v Ázii, ktorý uvádza Euzébius Cézarejský v *Historia Ecclesiastica* V,2,2-5, autor tohto článku poukazuje na literárne analógie medzi dvoma textami s cieľom podoprieť mienku o eticko-paradigmatickej interpretácii textu Pavlovho Kristologického hymnu.

Summary

By means of comparison of the Christological hymn Phil 2:6-11 with a part of a letter to the churches in Asia, as quoted by Eusebius of Caesarea in *Historia Ecclesiastica* V,2,2-5, the author of this article points to the literary analogies between two texts with the aim to support the ethical-paradigmatic interpretation of the Paul's Christological hymn.

Jozef Heriban SDB
Università Ponticia Salesiana
Piazza dell'Ateneo Salesiano, 1
I – 00139 Roma (Rm)
heriban@ups.urbe.it

Pavol z Tarzu osvietený Kristom

Frédéric Manns OFM

Zhrnutie

Pavol bol človekom dvoch kultúr. V Tarze dostal grécko-rímsku formáciu a jeho židovská formácia pokračovala z rodinného prostredia ďalej do Jeruzalema, kde pri nohách rabína Gamaliela sa učil základné normy židovstva. Skúsenosť povolania, ktorá sa mu dostala na ceste do Damasku, prinútila horlivého židovského muža prehodnotiť nielen svoju vlastnú minulosť, ale aj hodnoty, o ktorých bol dovtedy presvedčený. Nanovo formuluje svoje postoje: Kristus ako očakávaný Mesiáš, Pánova parúzia, vzťah viery a Zákona, Cirkev ako mystické Kristovo telo. Z týchto tém vyrastá teológia samotného kresťanstva.

Summary

St. Paul was a man of two cultures. He received Greco-Roman formation in Tarsus and Jewish formation within his family and in Jerusalem where he studied the basic norms of Judaism at the feet of the rabbi Gamaliel. The experience of his personal calling, that he received on his way to Damascus, forced this zealous Jewish man to reassess not only his own past but also the values that he had been convinced about up to that moment. He anew formulates his personal attitudes: Christ as the expected Messiah, Lord's Parusia, the relation of the faith and law, the Church as the mystical body of Christ. Christian theology has been built out of these themes.

Frédéric Manns, OFM
Studium Biblicum Franciscanum
Fakulta biblických vied a archeológie PUA
P.O.Box 19424
IL – 91193 Jerusalem

Abstrakty a recenzie – Abstracts and reviews

Abstrakty – Abstracts

Biblica 88 (2007) – (Peter DUBOVSKÝ SJ)

Biblische Zeitschrift 51 (2007) – (Blažej ŠTRBA)

Liber annuus LVI (2006) – (Blažej ŠTRBA)

Revue Biblique 114 (2007) – (Jozef JANČOVIČ)

Recenzie – Reviews

Petr CHALUPA: **Peter Dubovský (editor), *Genezis, Komentáre k Starému zákonu, I. zväzok***, Trnava : Dobrá kniha, 2008, 828 stran, ISBN 978-80-7141-626-5.

Milan TOMAGA: **František Trstenský, *Úvod do Knihy žalmov***. Ružomberok : Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity, 2008, 146 strán ISBN 978-80-8084-299-4. Druhé opravené a rozšírené vydanie.

Oznamy – Communications and references

Mária KARDIS: *I. Biblické dni na GTF PU v Prešove*

Blažej ŠTRBA: *71. stretnutie Katolíckej biblickej spoločnosti Ameriky*

János KARAFFA: *20. medzinárodná biblická konferencia v Szegede*

János KARAFFA: *Biblické sympóziium o konštitúcii Dei Verbum*

Igor HANKO: *Vedecká konferencia v Nitre*

Štefan NOVOTNÝ: *Sympóziium Apoštol Pavol a dialóg kultúr v Košiciach*

Vladimír FEDOREK: *Univerzalizmus apoštola Pavla v Spišskej Kapitule*

Libor MAREK: *Petrova reč (Sk 3,11-26) a jej vzťah k uzdraveniu chromého (Sk 3,1-10)*

Prednáška

Na pozvanie redakcie ročenky *Studia Biblica Slovaca* odznali 19. novembra 2008 v aule Kňazského seminára sv. Františka Xaverského dve verejné prednášky: doc. ThDr. SSL František Trstenský, PhD. – *Zmluva v krajine Moab* a Dr. Jozef Tiňo – *Kto napísal Knihy kroník?*

Libri ad directionem missi

DUBOVSKÝ, Peter (editor) a kol.: *Genesis, Komentáre k Starému zákonu, I. zväzok*, Trnava: Dobrá kniha, 2008, 828 strán, ISBN 978-80-7141-626-5.

JURÍKOVÁ, Erika – ŠKOVIERA, Daniel – VALACHOVIČ, Pavol (zostavili): *Bibliografia gréckych a latinských štúdií v Slovenskej republike za roky 1993 – 2005. Bibliographia studiorum graecorum et latinorum in re publica slovacca cultorum MCMXCIII – MMV*, Bratislava – Trnava : Slovenská jednota klasických filológov pri SAV – Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2006. ISBN 80-8082-104-6.

ŠKOVIERA, Daniel (editor): *Sambucus, Práce z klasickej filológie, latinskej medievalistiky a neolatinistiky*. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2005. 260 strán, ISBN 80-8082-045-7.

ŠKOVIERA, Daniel – JURÍKOVÁ, Erika (editori): *Sambucus II, Práce z klasickej filológie, latinskej medievalistiky a neolatinistiky*. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2007. 306 strán, ISBN 978-80-8082-164-7.

Použité bibliografické skratky

AnBib	Annalecta biblica (Roma)
ATANT	Abhandlungen zur Theologie des Alten und Neuen Testaments (Zürich)
<i>Bib</i>	<i>Biblica. Commentarii periodici Pontifici Instituti Biblici</i> (Roma)
BKAT	Biblischer Kommentar. Altes Testament (Neukirchen)
<i>BZ</i>	<i>Biblische Zeitschrift</i> (Paderborn)
<i>CBQ</i>	<i>Catholic Biblical Quarterly</i> (Washington)
<i>EE</i>	<i>Estudios eclesiásticos</i> (Madrid)
<i>EThL</i>	<i>Ephemerides Theologicae Lovanienses</i> (Louvain)
FEUC	Forschungen zur Entstehung des Urchristentums, des Neuen Testaments und der Kirche (Kiel)
HThKAT	Herders theologischer Kommentar zum Alten Testament
<i>JBL</i>	<i>Journal of Biblical Literature</i> (Philadelphia)
<i>LA</i>	<i>Liber annuus. Studium Biblicum Franciscanum</i> (Jerusalem)
LBC	The Layman's Bible Commentary (Atlanta)
NAC	New American Commentary
<i>NTA</i>	<i>New Testament Abstracts</i>
KSZ	Komentáře k Starému zákonu (Trnava)
<i>OTA</i>	<i>Old Testament Abstracts</i>
QD	Quaestiones disputatae (Freiburg im Breisgau)
<i>RB</i>	<i>Revue Biblique</i> (Paris)
SC	Sources chrétiennes (Paris)
<i>SR</i>	<i>Studies in Religion</i>
<i>VT</i>	<i>Vetus Testamentum</i>
<i>ThStKr</i>	<i>Theologische Studien und Kritiken. Zeitschrift für das gesamte Gebiet der Theologie</i> (Hamburg)
TOTC	The Tyndale Old Testament Commentaries (London)
WBC	Word Biblical Commentary
<i>ZAW</i>	<i>Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft</i> (Berlin)
<i>ZNW</i>	<i>Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche</i> (Berlin)